

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Rationibus eadem veritatis stabilitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

d. 6. c. 1. Stoici, Simon Magus, Lutherus, Caluinus, VVik-
clefus, & Bardacenes.

4. Veritas tamen Catholica est: ad contingentia fu-
tura secundum se diuinam scientiam extendi ac terminari
constat ex vulgaribus scripturæ locis Exod. 3. Ego Scio,
quod non dimittet vos Rex Egypti, ut eati, nisi per ma-
num validam, Deuteronom. 31. Scio cogitationes eius, qua
facturus sit hodie. Psalm. 138. Intellexisti cogitationes
meas de longe: & omnes vias meas prauilisti. Sapient. 8.
Scit prærita: & de futuris æstimat. c. 19. Præsciebat
enim futura illarum, & Ecclesiastici 23. ut probet Dei
oculos omnes vias hominum circumspicere, & corda ho-
minum ait: Domino Deo antequam crearentur omnia
sunt agnita. c. 39. Opera omnis carnis coram illo: & non
est quidquam absconditum ab oculis eius. A saculo, &
usque in sæculum respicit, & nihil est mirabile in conspe-
ctu eius, cui prauidentem nihil nouum. Daniel. 13. Abscon-
ditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam fiant.
Sap. 8. Signa, & monstra scis, antequam fiant, & euentus
saeculorum, & temporum. Itaque 44. Quis similis mei? vo-
cet & annunciet, ordinem exponat mihi ex quo constitui
populum antiquum: ventura, & qua futura sunt annun-
tiant eis. c. 45. Hac dicit Dominus ventura interrogate
me. c. 48. Prædixi tibi ex tunc: antequam euenirent.
Ioan. 13. & 14. Dixi vobis, priusquam fiat, ut, cum fa-
ctum fuerit, credatis, quia ego sum. vnde Ioan. 2. Recor-
datis discipuli, quia hac dicebat, & crediderunt, lu-
dæ epist. Subintolerant quidam, qui cum præscripti, ab
æterno præsciti erant in hoc iudicium impij, & 2. Petri 2.
Quibus iudicium iam olim non cessat, ad Rom. 4. Vocat
ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt, quem locum de
futurorum nondum existentium scientia intelligunt Hie-
ronymus. recitatus q. 4. cert. 2. num. 4. Augustinus ibidem
recitatus. Damasc. Dialog. contra Manich. prope mediam
his verbis: Deus, quæ non sunt vocat, & quæ futura
sunt, velut iam facta, perspicit ac iudicat. ad Rom. 8.
Quos præsciuit, & prædestinauit, c. 11. Plebem suam, quam
præsciuit.

3. Præfata veritati adstipulantur Petrus Apost. apud
Clem. Rom. 1. recognit. vers. med. Qui solus scit & c.
quæ erunt, ita ut erunt. Dionys. de diuin. nomin. cap. 7.
Deum in se verum omnium scientiam anticipatam habere
asserit: & ita, ut quæ sunt omnia ex se, atque ab ipso, ut
sic dicam, initio (quod absque initio æternitas est) cog-
nita haberet. Boëtius 5. de Consol.

Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terra mole resistunt:
Non nox atris nubibus obstat:
Quæ sint, quæ fuerint, veniantque
Vno mentis cernat intuitu:

Et profa 2. ille ab æterno cuncta prospiciens providentia
cernit intuitus: & suis quæque meritis prædestinata di-
spont. August. Nazianz. Irenæ. Basil. Nyssen. Chrysost.
Athanas. Cyril. Alex. Damasc. Hieronymus. Hilarius. Prosper.
Ambr. Basil. Mag. Gregor. Fulgent. Leo Mag. Anselm. mul-
tis quique locis recitatis à nostro Ruiz d. 9. de scientia
sect. 3. d. 17. sect. 1. 3. & 5. & d. 18. eis vero nunc, sicuti,
& aliis scripturæ testimoniis transcribendis parco, quia
ibi facile videri possunt, adeoque sunt aperta, ut nulla no-
stra pòderatione, aut ingenij industria ad rem præsentem
euincendam, sed sola lectione egeat: id tamen August.
de Ciuit. Dei c. 9. Confiteor esse Deum, & negare præscium
futurorum apertissima inania est: omittendum non fuit:
sed nec longius aiebat Tertullianus de dæmonibus in
Apolog. Amulantur diuinitatem, dum furantur diuina-
tionem: & statim fere: idoneum opinor testimonium diui-
nitatis veritatem diuinationis, & Itaque 41. Annuntiate,
quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia dy estis
vos. Confone Hieron. 3. contra Pelag. Cui præscientiam
tolli, tollis, & diuinitatem.

4. Eidem attestantur veritati libri omnes Propheta-
rum, tam veteris, quam nouæ legis in vtroque testamento,
imo & oraculorum certis historiis commemoratorum,
vniuersim enim verum, & sapientissimum est illud Terru-
liani 2. contra Marcionem c. 5. Præscientia Dei, tot ha-
bet testes, quot fecit prophetas: nec firmius, imo neque
firmum aliquid Deo, eiusque legi comprobanda, quam
prophetia inuenitur. Doctæ enim Chrysostom. hom. 18.
in Ioannem ad illam Christi prophetiam. Tu es Petrus

filius Iona: tu vocaberis Zephas, inquit, Prophetia Dei
maxime opus est, quod neque dæmones imitari possunt,
quamuis maiorem in modum admittantur: in miraculis
enim, sub veritatis umbra, decipi possumus, & quam-
uis vnum, vel alterum vaticinium calu possit facto ipso
impleri, ac proinde certam illud profertentis scientiam
non arguat (vbi in nonnullis dæmonum oraculis, & vanilo-
quorum hominum prædictionibus) tamen constans sem-
per, & conformis diuinis prophetarum veterum ac Christi
Domini & sanctorum legis nouæ prophetiis, euentus eos,
Deumque reuelantem ex certa futurorum scientia loqui,
ac reuelasse indubito conuincit: quod enim certo, &
coæstanti experimento semper euenit, atque alteri con-
iungitur, aut succedit, non casu, sed itata lege, & con-
nexionem cum illo coniungi, vel ipsi succedere, euiden-
tissimum est.

5. Accedit Christi Domini mysteria, totamque leg-
is nouæ, siue Euangelij nostri veritatem nullo alio, quam
legis veteris Prophetarum testimoniis in noua impletis,
fortius, imo neque æque firmiter obfirmari teste Petro
Epistola 2. c. 1. vbi Thaboris gloria & Patris de Filio suo
Christo Domino contestationem. Hic est Filius meus di-
lectus, relatis subdit: habemus firmiorem prophetium ser-
monem, cui benefacitis attendentes, quasi lucerna lucenti
in caliginoso loco ex ipso enim constantem semper euen-
tum, quos de Christo Prophetæ prædixerunt, euidenti
experimento adito euidenti nobis veritates constare, ut
inde capta notitia aliunde capitis, quasi præ tenebris lux
clarefcere videatur, vbi OEumenius expoluit. Maiorem
vero firmitatem ibi etiam à Petro altèram explicat Au-
gust. serm. 27. alias 29. de verbis Apostoli. Certiorem
sane esse dixit: certiorem non meliorem, non veriorem:
quid est ergo certiorem, nisi in quo magis confirmetur au-
ditor? quare hoc? quia sunt homines insidiales, qui se
detrahunt Christo, ut dicantur magis artibus fecisse,
quæ fecit. Possent ergo insidiales etiam istam vocem dela-
tam de calo per contestationes humanas, & illicitas curio-
sitates ad magicas artes referre, sed Prophetæ antea su-
runt, non dico ante istam vocem, sed ante Christi carnem.
Nondum erat homo Christus, quando misit Prophetas.
Quam sententiam repetit tract. 35. in Ioan. circa fi-
nem.

6. Hinc Christus ipse Dominus cum discredentibus
Iudæis, tum credentibus Apostolis doctrinæ, & myste-
riorum suorum veritatem Prophetarum veterum testimo-
niis citatis, recitatisque probauit: idque Euangelizæ
diligentissime notarunt: posteaque, tam ipsi quam Apo-
stoli, & discipuli reliqui Christi Domini monitu scruta-
mini scripturas. Ioan. 5. in Euangelij prædicatione imita-
ti sunt, ut in Actibus Apostolorum sæpe legitur: quia om-
nium, quæ Euangelium stabilunt, firmitissimum funda-
mentum est, quod ex Prophetis ita illud prænuntiantibus
iactum prouidentissime à Deo, eius præscio, tot ante sa-
culis fuit: id quod eleganti illa hyperbolica eiusdem lo-
ci ponderatione docuit Vmberius Canonianus (apud no-
strum Turrianum, de Hierarchico Ordine c. 1.) libro de
Azymo dicens: Deleto vetere Testamento nouum euane-
scet: neque poterit retineri absque charactere suo quo-
niam, neque partes stabit absque fundamento, quod ipse
Dominus suis factis, & dictis supposuit: & Apostoli præ-
dicatores suis inspirant, ut narrationis suæ cursum firmet
ancora veteris testamenti, cuius auctoritatem præ-
mus Magister Ecclesiæ proficitur firmiorem esse illa voce,
quam super Dominum transfiguratum factam audiuit:
firmiorem vero intelligamus dixisse, non quidem sim-
pliciter sed ratione eorum, qui veteri tantum testamento
credebant.

CERTAMEN II.

Rationibus eadem veritas stabilitur.

1. A Ratione diuina scientia futurorum contingen-
tium probatur: quia, quod omnibus hominibus,
quali congenitum iudicium, & rationis dictamen est, cer-
tissimum, ac naturæ, & rationis lumine notum est: inde
plura,

plura, vt certissima, atque naturali ratione euidentiſſima in Philoſophia & Theologia habemus: in quibus Deum eſſe, ſive exiſtentia Dei numeratur, vt vidimus contr. 1. d. 1. Atqui Deum futura contingentia cognoscere omnium hominum iudicium, & dictamen eſt: ergo id certifiſſimum, & naturæ lumine notum eſt. Minor eſt perſpicua. Nulla ſiquidem tam hebes, rudiſque natio vnquam fuit, quæ Deum aliquem, etiam falſum, coleret, rebusque præ eſſe putaret, quæ non illum de contingentibus futuris eventibus conſuleret, atque, & certa rebus ſuis diſponendis providendiſque oracula, non obſervaret: ac proinde Deum ſuum præſcium futurorum contingentium iudicaret: nemo quippe ita recors, & proſus ſtupidus, ſuper eo quod ſciri ab alio non iudicat, illum conſulit. Hinc apud Gentēs oracula demonum delphica &c. frequentata Deorum, ſeu demonum potius: Sacerdotes ſacriſci, ac diuinitates tanquam numine aſſati à populis, & Principibus de futuris contingentibus frequenter rogati, ac reſpondentes crediti: eique demones in eis falſis diis, ſeu idolis adorati naturalem hanc rationis lumine notam diſtinxerunt: cum contingentium futurorum præſcientia connexionem agnoſcentes, de ſiſ futuris contingentibus, quæ ignorabant, rogati, quandoque etiam cauſati in rogantibus non reſpondebant: quandoque vero, vbi ita occaſio non aderat, æquiuoca reddebant oracula; ne ſuam de eis ignorantiam proderent, ac ſubinde apud eos Deitatis illuminationem amitterent. Hinc ſtatim 41. dicitur: *Annuſiate quæ ventura ſunt, & ſcietis* (non dixit credetis) *quia dy eſtis*, & Auguſtin. 5. de Ciuit. Dei c. 9. *Conſideri eſſe Deum, & negare præſcium futurorum aperitiſſima iſta eſt.*

2. Sed tamen adhuc Theologis ſub lite eſt (neque tamquam ſcientia hæc Dei de contingentibus futuris ſit ratione naturali demonſtrabilis: Soar. tom. 2. metaph. d. 30. ſect. 15. n. 28. affirmantem ampliſſimè vt Theologorum communem paucis nominalibus exceptis: ita etiam cenſet Viquez 1. p. t. 1. d. 64. c. 1. num. 4. & ſuſus d. 65. c. 4. Albiſ d. 6. de ſcient. ſect. 1. num. 6. omneſque (præter Gabrielem & Nominales paucos) Theologos conſentire teſſet Ruiz noſter d. 22. ſect. 2. à num. 20. Negatiuum vero ſententiam tenet Herice (cuius diſcunctus docti Recentiores ſubſcribunt) tract. 1. d. 6. c. 1. referens Okamum 1. d. 39. a. 1. Gabrielem a. 2. poſt 2. conſiſtentiæ, & rufus dub. 3. Gregor. q. 1. a. 2. Anton. de Corduba 1. quæſtionar. q. 51. dub. 8. imo Soarium ipſum Opule. 2. lib. 1. c. 3. & Belſumum tom. 3. lib. 4. c. 15. quatenus aſſerunt difficilem explicatione exacte & comprehensione pro hoc ſtatu modum, quo Deus futura hæc cognoscit, quo etiam pacto loqui Auguſtinum recit. 3. ex tom. 3. lib. 15. de Trinit. & tom. 7. lib. de dono perſe. c. 14. ſed poſſet eſſe modus quo fiat, ſicut aliquod, non exploratus, & comprehenſibilis: cum tamen illud eſſe euidenter monſtraretur: idque in diuinis ſere omnibus prædicatis contingit nobis. Auguſt. vniuerſum de Dei ſcientia loquitur teſtimonio 2. non de ſcientia futurorum contingentium ſpecialiter: cum tamen euidenti ratione naturali conſtet Dei ſcientia. Primo vero loco de ſcientia Dei, tam de præteritis, & præſentibus, quam de futuris nulla habita ratione contingentie eorum agit: quomodo in ſcientia Dei ſunt conſuetæ hæc omnia ſimul quin tranſeant, aut deſint ibi temporum ſucceſſu.

3. Nos igitur affirmatiuæ ſententiæ ſubſcribimus: eſtiſſimamque cum præcedente diſcunctu, tum aliquibus et ſubſcriendis demonſtrari. Præcipuum, & generale eſt: quia Deus omniſciens eſt, atque eius ſcientia omniſcientia non eſſe autem omniſcientia, niſi in omne verum, & cognoscibile terminaretur: atqui futura contingentia veritate obſiectiue abſolute, & actu ſunt, ſeu cognoscibilia duratione anteriori: ergo diuina ſcientia duratione antecedenti cognoscuntur. Hinc demonſtrationi inſiſtunt Soar. loco 1. citatus & Viquez citato c. 4. & Recentiores Complutenses, qui minorem ſubſumptam probant: quia eſſe abſolute verum obſiectiue, ſeu cognoscibile, niſi aliud eſt, quam fore veram obſiecti cognitionem, ſi forte datur: atqui, ſi datur antecius actu, & abſolute cognitio futuri contingentis, vera erit: ergo futurum contingens actu, & abſolute verum obſiectiue eſt tempore, ac duratione anteriori, ſeu cognoscibile verum: Minor, nec demonſtrata, nec ſatis probata videtur aduerſariis; imo

nec Magiſtro Albiſ, & doctis Recentioribus: quia ea probatione ſolum probatur eſſe actu cognoscibile denominatione extrinſeca ab actuali cognitione in ea hypothefi, quæ tamen anteriori tempore in terminis implicat: cum futurum contingens actu determinate ab æterno, neque in ſe ſit, neque in cauſa aliqua in verifiſſimioribus ſaltem principiis noſtris Dominicanæ Scholæ aduerſis: ac proinde, nec ſit verum.

4. Cæterum Doctiſſimi Patres Vaquez, & Soar. de cognoscibilitate ea futuri contingentis actuali, & abſolute per extrinſecam denominationem anterioris actualis intellectionis minime loquuntur. Acrioris enim diſcunctus ſunt, quam, vt probandum ſupponant: vt ita intellecti ſupponerent: loquuntur ergo de capacitate obſiectiua futuri contingentis, vt terminet actualem anteriorem cognitionem: idque ſatis probant ex eo, quod, ſi datur eius, vt ſua duratione erit, cognitio actualis anteriore duratione, vera determinate, & abſolute erit: ex quo euidenter inferitur capacitas, & veritas ſeu noſcibilitas obſiectiua futuris contingentibus intrinſeca; nec ſolum extrinſeca per denominationem ab actuali cognitione in hypothefi poſita, ſive ſuppoſita; ex qua idem per idem probaretur, vt aduerſarij & Albiſ, ac docti Recentes dicebant. Quod autem obſiectiua illa futuris contingentibus intrinſeca veritas, & cognoscibilitas inde probetur, ſic oſtenditur. Etenim, ſi ea non eſſet determinate, & abſolute vera, ſi daretur, ſed vera ſimul ac falſa, quia de obſiecto, & vero, quod tunc non eſſet, ſed pro tunc chimærico, & impoſſibili, vnde de ea probatio Doctiſſimorum ſarum eadem cum illa (quam demonſtrationem merito reputant docti idem Recentiores) eſt: ſcilicet propoſitiones de futuro contingenti, quod ita poſteriori tempore erit, ſicut anteriori duratione iudicatur, atque enunciatur, eſſe determinate veras, ſicuti, quæ aliter, ac poſtea erunt, antecius enunciatur, determinate eſſe falſas: quod demonſtrari idem Recentiores merito cenſent: & nos quæſt. 6. oſtendimus.

5. Secundo ita eadem veritas obſiectiua futuri contingentis oſtenditur. Futuricio contingentis, quæ futuricio præſens, non obſect eius capacitati, & veritati obſiectiue ſufficienti ad terminandam ſui cognitionem, & iudicium actuale: imo iudicium actuale certum, inſalibile, & euidens; ſed neque eius contingentia: ergo futurum contingens verum, & cognoscibile obſiectum eſt, & capax terminandi ſui actualem cognitionem, & iudicium præſens, ac proinde terminabit diuinum quod nihil verum poſſet latere. Prima antecedentis pars probatur, primo ex dictis q. 4. quia futurum non contingens futurum eſt, & actu cognoscibile nemine negante. Secundo: quia Eclypſis futura demonſtratur euidenter à Mathematicis, & Aſtologis, antequam ſit, & tamen futurum eſt: ergo futuricio contingentis, quæ futuricio, non obſect eius obſiectiue veritati cognoscibilitati, ſeu intrinſeca capacitati, vt terminet actualem ſui cognitionem, & iudicium de præſenti: cuiusdem antecedentis probatur pars ſecunda: quia eius contingentia ſolum eſt in ſua cauſa indiſſerente in actu primo ad ipſum, & eius oppoſitum, ſive poſitiuum, ſive negatiuum; non autem eſt eius contingentia in ſeipſo, & dum eſt, & exiſtit in actu ſecundo, quo illa indiſſerentia, & potestas ad verum ſuis cauſæ ſuæ determinatur: quando enim, & quando contingens eſt, ſive de præſenti, ſive de præterito, ſive futuro tempore, neceſſe eſt eſſe, & non eſſe contingens non eſt, ſed omnino impoſſibile: proinde non minus ſupponit contingentiam, & indiſſerentiam cauſæ determinatam, & potestatem ad oppoſitum excluſam pro duratione, pro qua erit, aut fuit, per ſuum eſſe, quam pro duratione de præſenti, cum de præſenti eſt, atque à ſua cauſa indiſſerente in rebus, atque extra cauſas poſitura: ergo contingentia cauſæ, ſive in cauſa, licet obſect, vt in ipla certo cognoscatur, ſicut obſect, vt in illa actu eſſe cognoscatur, quando actu, & de præſenti contingens eſt: alſ, vt ſecundum ſe cognoscatur non obſect pro duratione futura, aut præterita, in qua in ſe determinate, ſecundum ſuum eſſe determinatum erit, aut fuit, non minus, quam, cum de præſenti, & actu eſt: ac proinde eſſe determinate cognoscitur non obſect contingentiæ ſui in ſua cauſa, & actu primo.

6. Rariſ capacitas illa obſiectiua futuri contingentis, vt antecius cognoscatur, ita euidenter oſtenditur: quia

quia à nobis cognoscitur, vel coniecturaliter, vel certo iuxta medijs existentis actu, vel coniecturaliter, vel certam moraliter, aut physice, aut metaphysice connexionem cum eius pro illa posteriori duratione existentia: ergo in se habet capacitatem ut intrinsecam terminet sui cognitionem. Probatur consequenter: quia, nisi haberet in se intrinsecam capacitatem, ut terminaret materialiter, & pure terminatiue cognitionem, nihil aliud posset esse medium determinans intellectum ad illius cognitionem, siue certam physice, aut metaphysice, aut moraliter, imo neque coniecturaliter: esset enim determinatiuum ad cognitionem impossibilem, cum sit impossibilis cognitio potentie de obiecto de se incapaci seu non capaci terminandi illam, ac proinde non attingibilem ab eiusmodi potentia. Hinc nihil potest esse determinatiuum auditus, ut percipiat colorem, neque visus, ut eliciat visionem circa sonum, vel relationem coloris transcendentealem ad Deum: quia eiusmodi obiecta aptitudinem, & capacitatem obiectiuam non habent, ut sint obiecta, pure adhuc terminatiua, cognitionum eorum. Iam vero, si habet in se capacitatem intrinsecam, seu veritatem obiectiuam futurum contingens, uti habere demonstrauimus: euidens etiam est à Deo omniscio cognosci, atque eius omniscientie materialiter terminum esse; licet determinatiuum eius non sit, de quo postea: nunc enim esse terminum, ad quem representandum diuina scientia siue absque alio medio ac determinatiuo, siue illo intercedente extendatur, solummodo demonstrandum suscepimus.

CERTAMEN III.

Demonstrationes alie expenduntur.

1. **D**emonstratur tertio: quia absolute actualis absentia absolute existentie, & determinationis, quæ tamen absolute aliquando sunt, non extrahit contingens à sphaera obiectiue cognoscibilitatis, siue à veritate obiectiua intellectualis cognitionis: atqui Dei scientia totam permeat, exhaustitque representationem sua formali sphaeram cognoscibilitatis, seu veritatis obiectiue; ergo ad omne abscis, est non determinatum absolute actu, extenditur, ac terminatur scientia diuina: dummodo pro aliqua duratione eius existentia, & determinatio sit: atqui futuri contingens, licet actualis existentia, & determinatio, non sit, est tamen pro aliqua duratione: ergo ad illud representationem sua formali representandum diuina scientia extenditur. Antecedens probatur primo: quia obiectum non esse in loco, in quo habetur cognitio, dum modo alicubi, siue ante, siue retro absolute sit, non extrahit illud à sphaera obiectiue cognoscibilitatis, & veritatis; ergo, quod nunc absolute non sit, dummodo aliquando sit, non extrahet illud à sphaera eadem. Secundo probatur, quia præteritum absolute actualiter non est; quia tamen pro aliqua duratione est cognoscibile obiectiue absolute, siue intra sphaeram obiectiue cognoscibilitatis, & veritatis est. Tertio probatur à priori idem antecedens: quia pura veritas, siue cognoscibilitas obiectiua, & capacitas terminandi sui cognitionem, non importat aliquid actiuitatis, seu physice causalitatis, materialis, formalis, aut efficientis in cognitionem, ad quam simultanea terminatiui, siue localis, siue temporaria coexistentia obiecti cum cognitione opus sit; licet saepe obiecta respectu potentiarum creaturarum, & cognitionum, maxime sensibilibus, etiam habeant physicum influxum, & actiuam determinationem; quæ respectu diuinæ scientiæ in nullo obiecto creato esse potest.

2. Hæc loco citato circa finem, licet rationem hanc à priori non retigerit, tamen secundam Antecedentis primi probationem argumento à paritate sibi opposuit præteritorum contingentium cognitionis diuinæ ad eandem futurorum contingentium, diuinam etiam, cognitionem: cui respondet primo: negando adeo præteritorum cognitionem euidenter esse, quia id solum, quod actu absolute est cognosci à Deo euidens est; sed certe eadem euidens, saltem moralis, qua animi immortalitas demonstratur ex futuro necessario premio ac supplicio, bonorum, & malorum post hanc vitam, probatur de præteritis

cognitio diuina; ignota enim transacta opera, nec premio, nec pena affici posse euidensissimum est. Secundo respondet: admissio antecedentis cognitionis diuinæ de præteritis, negando consequentiam cognitionis de futuris: quia præterita, licet actu non sint, neque eorum in se determinatio; fuerunt tamen: ac p. oinde pro tunc, quo de præteritis fuerunt cognita à Deo sunt, esset autem potentia, non obiecti defectus à semel cognitorum scientia deficere. Contra tamen est: quia si actualis absoluta existentia, & determinatio contingentis necessaria est, ut actu determinet cognitionem obiecti contingentis, quod iam præteritis defectus erit, cum actu absolute non est, neque eius determinatio, non autem potentia; si autem necessaria non est actualis illa determinatio, & existentia contingentis, sed satis est, ut pro duratione alia non præteritis, & actuali sit, ut ad illud cognitio terminetur, id æque competit futuro, atque præterito contingentis: quare æque vitæque, vel neutram poterit terminare diuinam cognitionem. Adde æquam cognoscens, & potentia imperfectiorem argui cognoscenti aliquando cognitione carere, atque carere cognitione, aliquando etiam cogniti,

3. Quod autem fuerit existentia, & determinatio contingentis præteritis, nihil magis, & existentia, & determinationis eius absolute ponit actu, & de præteritis, quam futuri, nihilque minus existentia, & determinationis in se contingentis futuri supponit naturam, & quasi causalitatem cognitio actualis, & præteritis illius, quam cognitio præteritis, & actualis de contingentis præteritis: utriusque enim actualis cognitio præteritis eius existentiam, & determinationem causæ suæ, & potentia indifferentis per ipsam propria cuiuslibet duratione supponit: neutraque actu, & de præteritis illam ponit. Quod autem contingens futurum ponendum, & determinandum nunc dicatur; præteritum vero, positum iam, & determinatum ordine durationis ita dicuntur, non in ordine naturæ, & causalitatis: quo tam supponitur existentia absoluta contingentis, & determinatio potentia, & causæ indifferentis per ipsam pro sua duratione, quam præteritis contingentis, cuiusque causæ pro sua: nullum enim contingens absolute futurum est, cuius absoluta existentia, & determinatio per ipsam suæ causæ indifferentis pro sua duratione non sit. Accedit, quod q. 4. certam. 2. à num. 3. dicebamus: durationem, qua Deus cognoscit, actuique suos exerceat, esse æternitatem omnino simplicem, atque indiuisibilem, siue totam simul durationem, qua, cum Deus, tum diuina omnia, & singula durant, & cuius respectu æque coexistent, & quæ futura, & quæ præterita respectu temporariae nostre durationis sunt; imo, & utraque, æque æque præteritis: nam respectu æternitatis indiuisibilis Dei, quæ tota omnibus, & singulis creatis durationibus, & imaginariis successibus, earumque partibus, & indiuisibilibus, etiam singulis, & omnibus coexistit, nihil transit, nihilque futurum est: quare neque respectu sui præteritis aliquid, aut futurum cognoscit. Atque ex hoc rationem reddit Anselmus Dialog. de casu diaboli c. 21. sub init. cur à Deo non autem ab Angelis futura contingentia naturaliter prænotantur.

4. Quarta demonstratio: quia Deus cognoscit contingentia præteritis, & quæ actu sunt de præteritis, saltem quando de præteritis, & actu sunt: v.g. hodie ne Angelis, dæmonibus, imo, & rudibus hominibus etiam minus sapiens sit, magisque ignorans: secundo, quia alias rerum omnium gubernator Deus eis providere, non potest, si euentus hos omnino ignoraret: siquidem ex eo, quod ij euentus, vel oppositi concurrant, & cum causis secundis concurrant erit. Vel ergo, quod nunc de præteritis contingentibus, ac libere à creaturis est, nunc solum ac primum nouit Deus, vel ex æternitate. Si hoc secundum habetur demonstrationis intentum: nimirum Deum, antequam de præteritis sint, imo tota æternitate, antequam essent futura contingentia prænotasse. Si autem, nunc primum ea nouit, cum antea ea minime nosset: sed ignorasset: ergo mutatur de non sciente in scientem hæc obiecta. Cumque scientiam sequi debeant decreta ad vniuersi prouidentiam, & gubernationem, nonnulli ex eorum contingentium cognitione oriunda, denuo etiam in tempore concipit Deus decreta, quæ tota æternitate non habuit: inde & in decretis